

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ משפטים, מבה"ח אדר, ה'תשל"ב

חלק ב – יוצא-לאור לש"פ תרומה, ד' אד"ר, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות

החתן התי' יוסף יצחק שיחיו ברוק

והכלה מרת אסתר הדסה שתחיי מאצקין

לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעה טובה ומוצלחת

ט"ז שבט, ה'תשע"ט

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

חיים שאול וזוגתו מרת בלומא גיטל שיחיו ברוק

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת אורלי שיחיו מאצקין

ולזכות זקניהם

הרה"ח ר' משה לוי וזוגתו מרת טויבע ברכה שיחיו רובינשטיין

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת סימה שיחיו מאצקין

הר"ר ניסים וזוגתו מרת יעל שמחה שיחיו מלכה

בברכה אשר השגחה העליונה תעמיד אותו וזוגתו תי' על חלק היפה שלהם, ויזכו להפיץ יהדות בכלל וחסידות ביחוד בחלקם בעולם ככל הדרוש מתוך הרחבת הדעת ובריאות הנכונה.

המחכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ג

בי"ה, יג' אייר תשכ"ג

ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' הרב אברהם מיכאל שי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו בבשורה הטובה אשר נבחר לשמש בקדש לרבה של עתלית והסביבה.

ויהי רצון אשר יקיים התפקיד הכי נעלה אשר הוטל עליו לנהל ק"ק בדרך המלך הוא מלכו של עולם ועד לחיי היום יומים ועד למעשה כי המעשה הוא העיקר, ואם ריש גרותא משמיא קא ממני ליי עאכו"כ רב בישראל ובארץ הקדש אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

והרי מקודם להטלת תפקיד ניתנים מלמעלה הכחות והיכולת המלאה למלאות התפקיד בשלימות, והובטחנו הבא לטהר, וידוע דיוק רבנו הזקן – אשר השנה היא שנת המאה וחמשים שנה להסתלקות הילולא שלו – לטהר גם אחרים, מסייעין לו.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולבשו"ט בכל האמור.

ג

הרב אברהם מיכאל: הלפרין, ירושת"ו.
המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מי"ז.
ריש גרותא משמיא קא ממני ליי: ברכות נח, סע"א. וש"נ.
ובארץ.. אשר עיני ה"א בה גו': עקב יא, יב.
והובטחנו הבא לטהר.. מסייעין לו: יומא לח, סע"ב. וש"נ.
דיוק רבנו הזקן.. לטהר גם אחרים: ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ב ואילך.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תרומה, ד' אדר ראשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר, ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ משפטים).

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ראש חודש אדר ראשון, ה'תשע"ט,
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
תשעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

היום יומים בפרט, והבא לטהר מסייעין אותו, וגדולה זכות עבודה קדושה זו להשפיע לו ולכל ב"ב שיחיו המצטרך להם בגשמיות וברוחניות. בודאי למותר לעוררו על ההכרח לקבוע עתים ללימוד תורת הנגלה ותורת החסידות גם לעצמו נוסף על שבודאי לומד תורה ברבים. בברכת הצלחה וכוח"ט.

ב

[זי אד"ר תשי"ז]

... בהנוגע להצעת הרבנות מב"כ כמה מהבתי כנסיות, — בכלל נכונה ההצעה במאד. אלא שאינו ברור במכתבו, אם זהו ענין של מחלוקת או שלום. ובכל אופן — יש להתענין בזה באופן שיפרש כוונתו שאינו רוצה ללחום במי שהוא ולנהל מחלוקת, אלא למלאות תפקיד רב בקהלתו ועדתו, זאת אומרת לחיזוק היהדות והפצתה. ובטח אפילו אם כוונת המציעים היא לענין של מחלוקת, יש לסבב הדברים שלא יהי מקום לזה, באם ימצא כמה בע"ב שיעמדו לימינו באופן עבודה מבלי להכנס למחלוקת. ואף שפשוט שהעבודה צ"ל בתוקף הדרוש — בעניני דת — מבלי להכנס לפשרות, אלא שזה גופא יעשה בדרכי שלום ונועם. ובכדי שתהי' ההשפעה חזקה יותר מובן שצ"ל אצלו חוזה (קאָנטראַקט) בכדי שלא יוכלו איזה מהם לומר שאינם שבעים רצון ומתחרטים — שבאופן אחר (אם לא ע"י קאָנטראַקט), קשה להזהר מזה, כיון שאין דיעותיהם שוות, ומבין חברה קהלה אי אפשר שלא יהי' אחדים בדיעות משונות. לאחר כל הנ"ל שכנראה ממכתבו הצעת הרבנות היא היותר קרובה, בכל זה טוב שיבקר עכ"פ ליום או לשנים בריאָ, ויראה גם שם המצב במקום, ונוסף על נחיצות הדבר מצד עצמו לדעת המצב שם, ובטח יש אפשריות להשפיע בענינים שם אפילו אם יהי' מקומו בפאָרטאָ אַלעגרא, הנה גם לגבי הבע"ב דפאָרטאָ אַלעגרא טוב שיראו שאינו תלוי רק בהם ויש לו אפשריות אחרת, וק"ל. מובן שאין צריך אִבערציהען ד? שטרַיקל, ולכן לא להמשיך בהמענה להבע"ב יותר על המדה, אבל בטח שהותו ימים אחדים בריאָ לא תשנה בזה.

והבא לטהר מסייעין אותו: שבת קד, א. וש"נ.

ב

השלמה (מצילום האגרת) להנדפס באג"ק חי"ד אגרת ה'קפח, להרב יעקב בעגון (פאָרטאָ אַלעגרא — בראָזיל). נדפסה בתשורה (בעגון, תשע"ב). אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ח'ריח. חכ"ו אגרת ט'תתקב (בהערות המו"ל). שאין דיעותיהם שוות: ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א. תנחומא פינחס יו"ד. תניא בהקדמה.

יב. כרגיל ללמוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י: בפרק כ"ג פסוק י"ט נאמר: "ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך". ורש"י מעתיק את התיבות "ראשית בכורי אדמתך", ומפרש: "אף השביעית חייבת בביכורים, לכך נאמר אף כאן בכורי אדמתך". ובפשטות — הקושי בפסוק זה הוא שלכאורה אין כאן מקומה של מצות ביכורים? ועל זה מפרש רש"י, שפסוק זה בא בהמשך למש"נ לפנ"ז⁷⁶ "והשביעית תשמטנה ונטשתה", והחידוש הוא שאעפ"כ חייבת שביעית בביכורים.

וכפי שפירש רש"י בפסוק⁷⁷ "וביום השביעי תשבות", "אף בשנה השביעית לא תעקר שבת בראשית ממקומה, שלא תאמר הואיל וכל השנה קרוי' שבת, לא תנהג בה שבת בראשית"; ועד"ז בפסוק⁷⁸ "שלש פעמים וגו'", "לפי שהענין מדבר בשביעית, הוצרך לומר שלא יתעקרו שלש רגלים ממקומן".

[ולהעיר: יש מפרשים⁷⁹ שהפיסקא "אף השביעית חייבת בביכורים" טעות סופר היא, "דאיך שייך דיהי' השביעית חייב בביכורים, שאיך קורא אני כאן ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי⁸⁰, דהא לא נתן לו, ואיך שייך שחייב בביכורים". ואכן "בקצת נוסחאות אינו כתוב אלא בכורי אדמתך, אדם נכנס לתוך שדהו וכו'"⁸¹. אבל⁸² בפשטות, בא פירוש רש"י זה לבאר השייכות של מצות ביכורים לענין שביעית, כמו שבת ושלש רגלים, שכולם נוהגים גם בשביעית, כנ"ל].

יג. ורש"י אינו מסתפק בכך, ומוסיף אריכות שלימה בנוגע למצות ביכורים: "כיצד, אדם נכנס לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה, כורך עלי' גמי לסימן ומקדישה".

ואינו מובן:

(א) הן אמת שכך מקיימים מצות ביכורים (כמבואר במשנה במסכת ביכורים⁸³), אבל מה נוגע לפרש כאן כיצד מקיימים מצות ביכורים? וכשם שבנוגע לתרומה ומעשר שנזכרו לעיל: "מלאתך ודמעך (התרומה) לא תאחר" (שלא יקדים תרומה לביכורים ומעשר לתרומה)⁸⁴,

(81) רא"ם כאן.

(82) ראה גם תו"מ חנ"ב ע' 197.

(83) רפ"ג.

(84) כב, כח (ובפרש"י).

(76) שם, יא.

(77) שם, יב.

(78) שם, יז.

(79) גו"א כאן. וראה גם רא"ם כאן.

(80) תבוא כו, יו"ד.

לא הוצרך רש"י לפרש כיצד מפרישים תרומה ומעשר, כיון שזהו דבר המובן בפשטות — כך לא הוצרך לפרש כיצד מקיימים מצות ביכורים! ואדרבה: נתבאר לעיל שהקושי שבגללו הוצרך רש"י לפרש פסוק זה הוא — שלכאורה אין כאן מקומה של מצות ביכורים (ורק בגלל שפרשה זו מדברת אודות שביעית, הוצרך הכתוב לומר ש"אף השביעית חייבת בביכורים"). וא"כ, בהמשך פירושו "כיצד כו", מתעורר קושי זה על רש"י עצמו!

(ב) לאידך גיסא: אם מאיזה סיבה שתהי' יש צורך לבאר כאן פרטי הענינים דמצות ביכורים, ה' רש"י צריך לבאר זאת בפסוקים שלפנ"ד: בפסוק "וחג הקציר בכורי מעשיך", "הוא חג שבועות", "שהוא זמן הבאת ביכורים כו"⁸⁵, ועוד לפנ"ז — בפסוק "מלאתך ודמעך לא תאחר", "מלאתך, חובה המוטלת עליך כשתמלא תבואתך להתבשל, והם ביכורים"⁸⁴ — כדרכו של רש"י לבאר הענין בפעם הראשונה, ולא בפעם השני; ואם שם לא ביאר רש"י זאת, בגלל שאין זה מקומו — למה מבאר זאת כאן?

יד. וממשיך רש"י בפירושו ומוסיף ענין שלישי: "ואין ביכורים אלא משבעת המינין האמורין במקרא"⁸⁶ ארץ חטה ושעורה וגו'". ואינו מובן:

(א) מדוע צריך רש"י להוסיף עוד פרטי דינים בנוגע למצות ביכורים — מאיזה מינין מביאים ביכורים, בה בשעה שאין כאן מקומה של מצות ביכורים, כנ"ל?

(ב) לאידך גיסא: אם צריך לפרש כאן מאיזה מינין מביאים ביכורים — ה' רש"י צריך למנות את כל שבעת המינין, או רק לציין המקרא "ארץ חטה וגו'" (ולסמוך על זה שיראו שם את כל שבעת המינין), ללא הוספת "ושעורה", או (אם רצונו להוסיף עוד מין מלבד חטה) להביא מהמקרא גם "ותאנה", בהמשך למ"ש בפירושו "תאנה שבכרה", ומדוע כותב "ארץ חטה ושעורה (ושאר המינין רק ברמז) וגו'?"

(ג) למה העתיק רש"י תיבת "ארץ" — בה בשעה שנוגע רק שבעת המינין, "חטה ושעורה וגו'?"

טו. גם צריך להבין בנוגע לתיבות שמעתיק רש"י מהפסוק — כמדובר כמ"פ שגם בזה מדייק רש"י:

במצוות לא תעשה — נמצא האדם אמנם למעלה מהרע, אבל עדיין יש צורך לשטוף ולהעביר את הרע כו' ("נקי").

ואילו מצוות עשה הם בדרגא הכי נעלית — למעלה לגמרי משייכות לרע ("זכייא").

ועד"ז י"ל בנוגע לשייכות ד"זכייא נקיי" ברירה" עם שאר הענינים, ע"פ המבואר בכמה מקומות.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה להכריז אודות זמן ה"מלוה מלכה" לטובת הגמ"ח, וכנהוג, שמנהל הגמ"ח יאמר דבר-תורה (ויכול להיות באופן דמועט המחזיק את המרובה), ובחבישת "שטריימל".

לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ואני אבטח בך".]

הוספה

א

בי"ה. אי אלו תשי"ד
ברוקלין

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יצחק שי' הלוי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הארוך ושכבר דאגתי עליו נעם לי לקבל מכתבו מכה' מני"א, בו כותב שקבל משרת רבנות בק"ק שומרי הברית. ויה"ר מהשי"ת שיקויים בהם תוכן השם שנקרא על קהלתם; ובתור מרא דאתרא, וכידוע פירוש רבינו הזקן בזה שהוא כפשוטו, שהרב הוא הבע"ב דענינים הפנימים דקהלתו, הנה יצליחו השי"ת לחזק ולהפיץ שם את היהדות בכלל והמעשה בפועל בחיי

א

מוה"ר יצחק שי' הלוי: לוי, רעדינג (פא). [=פפנסילווייניא]. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"י"ח אגרת ויתתכט, ובהנסמן בהערות שם.

מרא דאתרא, וכידוע פירוש רבינו הזקן בזה: ראה "התמים" חוברת ד' ע' ל [360] — בהערה. סה"ש תרצ"ו ס"ע 137. וראה גם אג"ק שם אגרת ויתשפד, ובהנסמן בהערות שם.

הוא לאחרי שכבר הביאו למקדש מהתבואה החדשה, ועתה צריכים להביא ממיני הפירות שבשבעת המינין, שבהם התאנה היא "בכורי אדמתך"⁹⁵.

יט. המשך הביאור בסיום מסכת מדות (כולל מענה על שאלות⁹⁶) — נכלל בשיחת יו"ד שבט סכ"ד⁹⁷.

כ. המשך הביאור בפירושו רש"י בפ' בשלח (כנ"ל סט"ז), ולאח"ז, בהמשך להמדובר אודות הענן המבדיל בין מצרים לישראל — דובר בארוכה אודות מיהו יהודי (י"ל בפ"ע).

כא. בנוגע להערות אאמ"ר — יש לבאר השייכות של ג' הלשונות "זכייא נקיי" ברירה" לג' הענינים דנר"נ, מחשבה דיבור ומעשה, מ"ע ומל"ת ולימוד התורה:

הלשון "ברירה" מורה על מעמד ומצב שיש שני דברים שמעורבים זה בזה, וצריך להפרידם כו', והיינו, שהטוב נמצא יחד עם הרע, וצריך לבררו — שזוהי העבודה הכי קשה, כיון שצריך להתעסק עם הפסולת שנמצא בדרגא שלו כו'.

ולמעלה מזה — "נקיי", שכבר נתברר הרע, אבל עדיין יש צורך לשטוף ולהעביר ("אָרָאָפּשוויינקען") את הרע.

ואילו "זכייא" מורה על מעמד ומצב שכבר נזדכך לגמרי.

וזהו ג' הענינים דלימוד התורה, מצוות לא תעשה ומצוות עשה: לימוד התורה — ענינו לפעול בעולם, היינו, שיש לו עסק עם העולם ופועל בו בירור כו' ("ברירה").

(95) חסר סיום הענין (המו"ז).
 (96) כ"ק אדמ"ר שליט"א אמר, שבין השאלות ששאלו, יש ענינים שכבר נתבאר במפרשים, ולכן אין צורך להתעכב עליהם, כי אם על ענינים שלא נתבאר במפרשים. כמו"כ הזכיר אודות הספר משכנות לאביר יעקב (שמחברו הי' חסיד גדול, והי' תחילה אצל הצ"צ, ואח"כ נסע לגור, ולאח"ז נסע לא"י לירושלים), ששק"ט (גם עם בעל האבני נזר) אם בזמן הזה ישנו חיוב שמירת ביהמ"ק: אם השמירה היא מלסטים כו' — אין זה שייך בזמן הזה, אבל אם השמירה מצד כבוד, ש"אינו דומה פלטרין שיש לו

שומרין כו', הרי כיון שקדושת ביהמ"ק ישנה גם בזמן הזה (שאסור ליכנס למקום המקדש, בגלל העדר הטהרה כו'), יש מקום לומר שגם בזמן הזה יש חיוב שמירה. ובעולת תמיד להרה"צ ממונקאטש (בתחלתו) הקשה על זה — כדרכו "בסופה וסערה" ("ער מאכט פון דעם אַ גאַנצן שטורעם") — היתכן לומר שבזמן הזה יש חיוב שמירת ביהמ"ק וכו'.
 (97) לעיל ע' ... ואילך. וש"נ.

(*) ראה גם אג"ק ח"ט ע' לד.

א) מדוע מעתיק מהפסוק גם תיבת "ראשית", שאינו מפרשה? — וכפי שרואים בפירושו רש"י עצמו: "לכך נאמר אף כאן בכורי אדמתך", ולא כתב "ראשית בכורי אדמתך" ולהעיר שיש גירסא בפירושו רש"י: "לכך נאמר אף כאן ראשית בכורי אדמתך", אבל ברוב הדפוסים לא מופיעה תיבת "ראשית". וא"כ, למה הוצרך רש"י להעתיק מהפסוק גם תיבת "ראשית"?

ולהעיר: כיון שרש"י ממשך לבאר כיצד מקיימים מצות ביכורים, הי' מקום להעתיק גם את התיבות "תביא בית ה' אלקיך". ואעפ"כ, לא מעתיק רש"י תיבות אלו, אלא מעתיק תיבת "ראשית", שאינו מבארה!

ב) מדוע מעתיק רש"י תיבת "אדמתך"?

יש אמנם לימוד מתיבת "אדמתך" — שאין מביאים ביכורים אלא מאדמה ששייכת לישראל⁸⁷. אבל רש"י אינו מביא לימוד זה, וא"כ, למה מעתיק גם תיבת "אדמתך"?

ולהעיר, כיון שרש"י מבאר פרטי הענינים דמצות ביכורים, הי' מקום להעתיק התיבות "תביא בית ה' אלקיך", שכל זה נעשה בכדי להביא בית ה' אלקיך, אבל רש"י אינו מעתיק תיבות אלו, כי אם התיבות "ראשית .. אדמתך", שאינו מפרשם].

וכל הדיוקים האמורים לעיל (ועוד דיוקים נוספים), צריכים להיות מובנים באופן המוכרח בפשטות הכתובים, וכפי שיתבאר לקמן.

טז. המשך הביאור בפירושו רש"י בפ' בשלח על הפסוק⁸⁸ "ויבוא בין מחנה מצרים" — נכלל בשיחת ש"פ בשלח ס"ו ואילך⁸⁹.

* * *

יז. בהערות אאמ"ר⁹⁰ על מאמר הזהר⁹¹ "כד האי נשמתא נפקת מהאי עלמא זכייא נקיי" ברירה, קוב"ה אנהיר לה בכמה נהורין", מתעכב על דיוק הלשון "זכייא נקיי" ברירה" (שג' הלשונות הם בודאי בדיוק⁹², ובפרט שענין זה נזכר גם לעיל בזהר, ושם נאמר רק לשון אחד), ומבאר: "הג' לשונות י"ל לנגד נר"נ. גם לנגד מח' דבור ומעשה".

ולהעיר, שבנוגע ל"נר"נ" שכותב בר"ת, אי אפשר לדעת אם כוונתו

(91) ח"ב צז, א.

(87) ב"ב פא, א.

(92) כפי שמצינו אצל רבינו הזקן, שמבאר

(88) יד, כ.

ענינים בזהר ומדייק בכל תיבה, וכמבואר גם

(89) לעיל ע' ...

(90) לקוטי לוי"צ הערות לזח"ב ע' פח. בהקדמה לביאורי הזהר.

מלמטה למעלה: נפש רוח נשמה, או מלמעלה למטה: נשמה רוח נפש. אבל ממ"ש לאח"ז "מח' דבור ומעשה", בסדר דמלמעלה למטה, מובן, שגם הסדר דנר"נ הוא מלמעלה למטה: נשמה רוח נפש.

וממשיך: "גם לנגד הג' בחי' שבכלים חיצון תיכון פנימי (ואז קוב"ה אנהיר לה בכמה נהורין, בחי' אורות)". והיינו, שתכלית השלימות של הכלים היא שנמשכים בהם האורות, ולכן, כשם שבאורות ישנם ג' ענינים, הנה גם בכלים יש ג' בחי', חיצון תיכון פנימי.

ומסיים: "והכל עולה בקנה אחד וכמובן", והיינו, שכל הפירושים האמורים בג' הלשונות, כפי שהם בנשמה (נר"נ), בעבודת האדם (מחשבה דיבור ומעשה), ובבחי' הכלים (חיצון תיכון פנימי), קשורים זב"ז וענינים אחד, אלא שכל אחד מהם הוא בנוגע לפרט אחד: בנשמה, בעבודת האדם ובכלים.

אמנם, פירוש זה אינו מספיק, כי, משמעות דברי הזהר היא שג' הלשונות "זכייא נקיי" ברירה" הם באותו ענין ובאותה מדרגה, ואילו ע"פ פירוש אמור"ר מדובר אודות ג' דרגות שונות, הן בנשמה, הן בעבודת האדם והן בבחי' הכלים.

ולכן מוסיף עוד פירוש: "גם י"ל, זכייא בקיום מ"ע, נקיי" במל"ת, ברירא בלימוד התורה", שעפ"ז מדובר אודות דרגא אחת, אלא שיש בה ג' ענינים. ומסיים: "ואז קוב"ה אנהיר לה בכמה נהורין, מפני שעסקה במצות ותורה, שנר"צ מצוה ותורה אור".

וכמדובר כמ"פ שמצד קוצר הנייר ביאר אמור"ר רק ענינים כאלו שהמעין לא יתפוס בעצמו, ובנוגע לשאר הענינים סמך על המעין שיתפוס בעצמו. ובנדוד, לא ביאר בפירוש השייכות של ג' הלשונות "זכייא נקיי" ברירה" לג' הענינים דנר"נ, מחשבה דיבור ומעשה, מ"ע ומל"ת ולימוד התורה, כיון שסמך שיבינו לבד השייכות שביניהם. וכפי שיתבאר לקמן.

יח. הביאור בפירוש רש"י:

הקושי בכתוב הוא — כאמור לעיל — מהי השייכות של מצות ביכורים לפרשה זו שמדברת אודות שביעית. ועל זה מפרש רש"י, שהכתוב מחדש שאע"פ ש"השביעית תשמטנה ונטשתה", מ"מ, "אף השביעית חייבת בביכורים, לכך נאמר אף כאן בכורי אדמתך".

אבל כאן נשאלת שאלה: "כיצד" — איך נכנס אדם לשדהו ליטול הביכורים בשנה השביעית שבה אסור ללקט את הפירות?!

כלומר: אין כוונת רש"י לבאר "כיצד" מקיימים מצות ביכורים — כשם שלא פירש זאת בפסוקים שלפנ"ז שבהם נזכרה מצות ביכורים או תרומה (ולכן אינו מזכיר גם סיום הפסוק: "תביא בית ה' אלקיך", כיון שאין בזה חידוש); אלא השאלה היא כיצד בא אדם ללקט ביכורים בשנה השביעית שבה אסור ללקוט הפירות.

ועל זה מבאר רש"י: "אדם נכנס לתוך שדהו רואה תאנה שבכרה כורך עלי' גמי לסימן ומקדישה", והיינו, שרק "כורך עלי' גמי לסימן" (אבל אינו מלקטה מן האילן), ופעולה זו מותרת גם בשביעית.

והטעם שמביא דוגמא מ"תאנה שבכרה" — כי בפסוק נאמר "ראשית בכורי אדמתך", והמין שגמר בישולו לראשונה מכל שאר מיני הפירות הוא מין התאנה, וכפי שזוכר הבן חמש למקרא מה שפירש רש"י בנוגע לששה העתים ד"זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף"⁸⁴, ש"קיץ" "הוא זמן לקיטת תאנים וזמן שמייבשים אותן בשדות ושמך קיץ", וש"מ דאין מוקדם (קיץ) לפנ"ז.

ועדיין אינו מובן מדוע נקראת "תאנה" "ראשית בכורי אדמתך" — הרי גמר צמיחת התבואה הוא לפני גמר צמיחת התאנה?

אך ענין זה הבהיר כבר רש"י במ"ש לפנ"ז⁸⁵ "ששתי הלחם הבאים בעצרת היו מתירין החדש למנחות ולהביא ביכורים למקדש" — שמוזה מובן שהבאת הביכורים היא לאחרי שכבר הביאו שתי הלחם, כך, שעכשיו כבר לא מדובר אודות תבואה, אלא רק אודות פירות האילן, שבהם התאנה היא "ראשית בכורי אדמתך".

ועדיין שואל הבן חמש למקרא: הרי יש פירות שנגמרים לפני תאנה, ולמה מזכיר רש"י תאנה דוקא?

ועל זה מבהיר רש"י ש"אין מביאים ביכורים אלא משבעת המינין", ובין שבעת המינין — חוץ מחטה ושעורה (תבואה) שלא מדובר אודותם, כיון שכבר הביאו מהם למקדש — תאנה היא "ראשית בכורי אדמתך".

ולכן מדייק רש"י "שבעה המינין האמורין במקרא ארץ חטה ושעורה וגו'" — שכוונתו לרמז שאע"פ שחטה ושעורה נגמר בישולם לפני תאנה, מ"מ, אינו מביא דוגמא מהם, כיון שזמן הבאת הביכורים